

Wijziging van het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met de versterking van het presterend vermogen van de politie.

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die dezen zullen zien of horen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering te wijzigen in verband met de versterking van het presterend vermogen van de politie;

Zo is het dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Het **Wetboek van Strafvordering** wordt als volgt gewijzigd:

A

De artikelen 126m en 126t worden als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid, onderdeel c komt te luiden:

c. het nummer of een andere aanduiding waarmee de individuele gebruiker van de communicatiedienst wordt geïdentificeerd of de naam en, voor zover bekend, het adres van de gebruiker;

2. Het vijfde lid komt te luiden:

5. Het bevel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden gegeven na schriftelijke machtiging, op vordering van de officier van justitie te verlenen door de rechter-commissaris. Indien het bevel de naam van de gebruiker vermeldt, geldt de machtiging voor alle nummers die gedurende de geldigheidsduur van het bevel bij de gebruiker in gebruik zijn. Artikel 126l, vijfde tot en met achtste lid, is van overeenkomstige toepassing.

B

Na artikel 126nd wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 126nda

1. In geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan de opsporingsambtenaar in het belang van het onderzoek van degene van wie redelijkerwijs kan worden vermoed dat hij toegang heeft tot beelden gemaakt met vaste camera's voor de beveiliging van goederen, gebouwen of personen, vorderen deze gegevens te verstrekken.

2. Een vordering als bedoeld in het eerste lid kan niet worden gericht tot de verdachte. Artikel 96a, derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

3. De vordering kan mondeling worden gegeven. De vordering bevat een zo nauwkeurig mogelijke aanduiding van de gegevens die worden gevorderd en de titel van de vordering. De opsporingsambtenaar stelt de vordering in het geval deze mondeling is gegeven achteraf op schrift en verstrekt deze binnen drie dagen nadat de vordering is gedaan aan degene tot wie de vordering is gericht.

4. De opsporingsambtenaar maakt van de vordering en de verstrekking van gegevens proces-verbaal op. In het proces-verbaal worden de gevorderde en verstrekte gegevens vermeld, het misdrijf en indien bekend de naam van de verdachte, alsmede de feiten of omstandigheden waaruit blijkt dat de voorwaarden, bedoeld in het eerste lid, zijn vervuld.

C

Artikel 126zg, tweede lid, onderdeel a, komt te luiden:

a. het nummer of een andere aanduiding waarmee de individuele gebruiker van de communicatiedienst wordt geïdentificeerd of de naam en, voor zover bekend, het adres van de gebruiker;

D

Artikel 126bb wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid, onderdeel c, komt te luiden:

c. De rechthebbende van een besloten plaats als bedoeld in de artikelen 126g, tweede lid, 126l, tweede lid, 126o, tweede lid, 126s, tweede lid, en 126zd, derde lid.

2. Het vierde lid komt te luiden:

4. Het eerste lid is niet van toepassing op de uitoefening van de bevoegdheid, bedoeld in de artikelen 126k, 126n tot en met 126ne, 126ng tot en met 126ni, 126r, 126u tot en met 126ue, 126ug tot en met 126ui, 126zd, eerste lid, onderdeel d, 126zh tot en met 126zm en 126zo tot en met 126zs.

ARTIKEL II

Artikel 444, tweede lid, tweede volzin, van het **Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering** komt te luiden:

De burgemeester kan zich doen vertegenwoordigen door een daartoe door hem aangewezen ambtenaar.

ARTIKEL III

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Veiligheid en Justitie

Wijziging van het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met de versterking van het presterend vermogen van de politie

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

1. Inleiding

De politie is de afgelopen decennia geconfronteerd met toegenomen regulering, protocollering en administratieve lasten binnen de opsporing. Een belangrijk deel van de administratieve handelingen is noodzakelijk om de zorgvuldigheid en de kwaliteit van het politiewerk te kunnen waarborgen. Dit is ook van belang voor de verantwoording van de toepassing van bijzondere opsporingsbevoegdheden tijdens het strafproces. Een belangrijk deel van de toename van de administratieve lasten in het opsporingsproces dient vanuit dat perspectief te worden begrepen. Er zijn echter administratieve handelingen die vanuit het oogpunt van de verantwoording van verrichtingen en de kwaliteit van de opsporing van ondergeschikt belang zijn maar die een onevenredig beslag leggen op de beschikbare politiecapaciteit. De uren die politie aan administratieve handelingen besteed, gaan ten koste van de beschikbare uren voor het primaire politiewerk op straat. Het kabinet zet in op het versterken van het presterend vermogen van de politie door meer ruimte te geven aan het vakmanschap van politie, het politiewerk doelmatiger te organiseren en overbodige regels te schrappen (Kamerstukken II 2011-2012, 29628, nr. 238). Dit vindt plaats in nauwe samenwerking met de politie en het openbaar ministerie. Dit komt de doelmatigheid van de bestrijding van de ernstige criminaliteit ten goede.

Binnen de opsporing kan de doelmatigheid van de bestrijding van de ernstige criminaliteit met een aantal maatregelen sterk verbeterd worden, waarbij ook een aanzienlijke efficiencywinst te behalen is. Dit blijkt onder meer uit het onderzoeksrapport 'Administratieve lastendruk bij opsporing Zware en Georganiseerde Criminaliteit' (Kamerstukken II 2011-2012, 29628, nr. 295) en uit verbetervoorstellen die door politie en openbaar ministerie zijn aangedragen. Deze verbeteringen zien vooral op de procedurele aspecten rond de toepassing van bijzondere opsporingsbevoegdheden.

Het realiseren van de efficiencywinst bij de toepassing van bijzondere opsporingsbevoegdheden vergt een complex aan maatregelen (zie o.a. Kamerstukken II 2011-2012, 29628, nr. 285 en 32 653 nr.1 herdruk). Naast aanpassing van wet- en regelgeving worden de voor de inzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden benodigde formulieren aangepast, wordt de inrichting van de zogeheten gezamenlijke BOB-kamers (centrale opslag van schriftelijke kopieën van alle uitgaande BOB-vorderingen en bewaking van deze vorderingen) ter hand genomen, en worden de ondersteunende systemen verbeterd.

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld om de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden (hierna: Wet BOB) op drie punten te wijzigen. Ten eerste wordt voorgesteld het vorderen van

camerabeelden te vereenvoudigen waardoor camerabeelden sneller en met minder administratieve handelingen beschikbaar worden voor de opsporing. Verder wordt voorgesteld de procedure rond het aanvragen van het opnemen van telecommunicatie te verhelderen, zodat een bevel en een machtiging tot het opnemen van vertrouwelijke communicatie op naam gesteld kunnen worden. Hierdoor hoeft niet voor elk nieuw bekend geworden nummer van een persoon, wiens communicatie wordt opgenomen, een afzonderlijk nieuw bevel te worden opgesteld. Voorts wordt voorgesteld om de notificatieplicht te laten vervallen bij de inzet van bepaalde bijzondere opsporingsbevoegdheden die geen of slechts een lichte inbreuk maken op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen. Ten slotte wordt voorgesteld de regeling voor de begeleiding van een gerechtsdeurwaarder bij het binnentreden van een woning, op basis van artikel 444 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, aan te passen.

Deze voorstellen verbeteren de doelmatigheid van de bestrijding van ernstige criminaliteit. Een adviesbureau heeft de verwachte impact van dit wetsvoorstel op de werklust voor de politie in kaart gebracht. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek worden de gevolgen van de voorstellen voor de administratieve lasten van de politie geschetst. Bij de procedures rondom de inzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden zijn ook andere partijen betrokken. Voor wat betreft de notificatieplicht ligt de efficiencywinst primair bij het openbaar ministerie.

2. Het tappen op naam

De voorgestelde wijziging van het tweede en vijfde lid van de artikelen 126m en 126t en van het tweede lid van artikel 126zg van het Wetboek van Strafvordering (Sv) betreft de reikwijdte van het bevel van de officier van justitie en van de machtiging van de rechter-commissaris voor het opnemen van niet voor het publiek bestemde communicatie die plaatsvindt met medewerking van een aanbieder (hierna ook te noemen: het opnemen van telecommunicatie). Het opnemen van telecommunicatie vindt plaats doordat de aanbieder de communicatie, die door middel van een bepaald nummer wordt afgehandeld, opneemt. Daarbij kan het gaan om het aansluitnummer bij vaste telefonie, en om het IMEI-nummer, het IMSI-nummer of het MSISDN-nummer bij mobiele telefonie (Kamerstukken II 1998/99, 25403, nr. 14, blz. 2-3). Met de voorgestelde wijziging wordt verhelderd dat het bevel van de officier van justitie en de machtiging van de rechter-commissaris op naam kunnen worden gesteld. Het bevel en de machtiging gelden dan voor alle nummers die gedurende de geldigheidsduur van het bevel voor het opnemen van telecommunicatie bij de gebruiker in gebruik zijn. Ter toelichting kan het volgende worden opgemerkt.

In de praktijk waren personen, die zijn betrokken bij ernstige of georganiseerde criminaliteit, zich tegen het opnemen van telecommunicatie door het gebruik van grote aantallen pre-paid telefoonkaarten. De ontwikkelingen op het gebied van de mobiele telefonie maken het eenvoudig om regelmatig van telefoonkaart te wisselen of om meerdere mobiele telefoons naast elkaar te gebruiken. Als het bevel van de officier van justitie voor het opnemen van telecommunicatie een bepaald nummer vermeldt, dan is een nieuw bevel nodig voor het opnemen van telecommunicatie die door middel van een ander nummer wordt afgehandeld. Dit betekent niet alleen een ernstige verzwaring van de administratieve lasten, maar ook dat de criminaliteitsbestrijding wordt belemmerd. Bij nota van wijziging bij de wet Computercriminaliteit II zijn destijds in artikel 126m/t, tweede lid, onderdeel c, Sv de woorden ‘indien mogelijk’ toegevoegd voor: het nummer (Kamerstukken II 2004/05, 26 671, nr. 7). Met deze wijziging is tot uitdrukking gebracht dat het bevel van de officier van justitie

niet beperkt hoeft te zijn tot een afzonderlijk nummer. De officier van justitie kan volstaan met vermelding van de naam van de gebruiker, het bevel wordt dan op naam gesteld. In een dergelijk geval geldt het bevel van de officier van justitie voor alle nummers die gedurende de geldigheidsduur van het bevel voor het opnemen van telecommunicatie bij de gebruiker in gebruik zijn.

Het is echter gebleken dat de tekst van de artikelen 126m en 126t, tweede lid, onderdeel c, en artikel 126 zg, tweede lid, onderdeel a, Sv zodanig wordt geïnterpreteerd dat het nummer van de gebruiker moet worden vermeld indien dit nummer bij de officier van justitie bekend is. Met de voorgestelde aanpassing van artikel 126m, 126t en 126zg Sv wordt verhelderd dat het bevel van de officier van justitie en de machtiging van de rechter-commissaris op naam kunnen worden gesteld. Op basis van een bevel van de officier van justitie en een machtiging van de rechter-commissaris tot het opnemen van telecommunicatie wordt een vordering gericht aan de aanbieder tot het verlenen van medewerking aan het opnemen van telecommunicatie. De vordering bevat het nummer met betrekking tot hetwelk de communicatie moet worden opgenomen. Op basis van het bevel en de machtiging kunnen meerdere vorderingen aan de aanbieder worden gericht, binnen de geldigheidsduur van het bevel.

3. Het opvragen van camerabeelden

In de praktijk komt het met grote regelmaat voor dat de politie ten behoeve van de opsporing van strafbare feiten gebruik wil maken van beelden die zijn geregistreerd door beveiligingscamera's die zijn geplaatst op of nabij de plaats waar een delict is gepleegd dan wel langs een mogelijke vluchtroute (vgl. bijvoorbeeld T. Spapens e.a., Brandstof voor de opsporing; Evaluatie Wet bevoegdheden vorderen gegevens, BJU, Den Haag 2011, blz. 75, als bijlage gevoegd bij Kamerstukken II 2010/2011, 32 653 nr.1 herdruk). Betreft het beelden die zijn gemaakt in het kader van cameratoezicht van de gemeente, op grond van artikel 151c van de Gemeentewet, dan kunnen de beelden door de politie rechtstreeks voor de opsporing van strafbare feiten worden gebruikt – zie artikel 151c, zevende lid, Gemeentewet. Bij beelden gemaakt met beveiligingscamera's van bijvoorbeeld banken, supermarkten, bedrijven of burgers, ligt de situatie complexer. Teneinde toegang te verkrijgen tot de desbetreffende beelden, deze in te zien en zo nodig een kopie ervan te maken, is een schriftelijk bevel vereist van de officier van justitie (artikel 126nd Sv). Dit is voor de politie buitengewoon bewerkelijk: het betreft immers een standaardhandeling in opsporingsonderzoek naar diefstal en overvallen. Bij misdrijven die zijn gepleegd in een winkelcentrum of drukke straat en waarbij de daders door aanwezige beveiligingscamera's zijn geregistreerd bij hun aankomst of tijdens hun vlucht, dient de politie eenvoudig en snel over de beelden van die camera's te kunnen beschikken. Op grond van artikel 126nd Sv is voor verstrekking van de beelden van elk van de beveiligingscamera's eerst een apart schriftelijk bevel van de officier van justitie benodigd.

In de meeste gevallen zijn winkeliers en bedrijven graag bereid hun medewerking te verlenen aan het politieonderzoek. Echter, vrijwillige verstrekking van de camerabeelden is vaak niet mogelijk en daarmee geen alternatief voor een bevel ex. artikel 126nd Sv. De Wet bescherming persoonsgegevens (hierna: Wbp) stelt namelijk voor de verantwoordelijke (eigenaar of houder van de camerabeelden) eisen aan de verstrekking van beelden gemaakt met beveiligingscamera's: het dient te gaan om verstrekking die in het verlengde ligt van de toepassing van cameratoezicht door de betrokken winkelier, ondernemer of privépersoon zelf (artikel 9, eerste lid, Wbp). Dit biedt geen grondslag voor verstrekking van de beelden voor opsporing van een elders gepleegd delict. Een aanvullende basis is dan nodig voor

verstrekking (artikel 43 Wbp); bijvoorbeeld het gegeven dat verstrekking noodzakelijk is voor opsporing en vervolging van strafbare feiten. Een vordering van een opsporingsambtenaar impliceert dit laatste.

De voorgestelde regeling biedt een aanmerkelijke vereenvoudiging van de formaliteiten voor het opvragen van camerabeelden. Voorgesteld wordt in plaats van een bevel van de officier van justitie in het vervolg te volstaan met een vordering van de opsporingsambtenaar. Dit komt de snelheid van de opsporing ten goede en versterkt de heterdaadkracht bij bijvoorbeeld georganiseerde diefstallen en overvallen op winkels. Daarnaast worden de eisen met betrekking tot schriftelijke verslaglegging aangepast aan het minder ingrijpende karakter van de bevoegdheid. De vordering mag in beginsel mondeling plaatsvinden en verslag over de inzet mag worden gedaan in een algemeen proces-verbaal betreffende het onderzoek. Ook dit draagt bij aan vermindering van de administratieve lasten. Wel dient aan de eigenaar of houder van de beelden een afschrift te worden verstrekt van de vordering. In de praktijk komt dit neer op het verstrekken van een door de opsporingsambtenaar ingevulde standaardkennisgeving. De winkelier of het bedrijf heeft hiermee het bewijs in handen dat verstrekking op juiste gronden heeft plaatsgevonden.

Het opvragen en inzien van beelden gemaakt met beveiligingscamera's behelst een verhoudingsgewijs lichte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van personen. Bovendien is het gebruik van beveiligingscamera's gebonden aan duidelijke toepassingsvoorschriften (zie artikel 38 van het Vrijstellingsbesluit Wbp). Een van de vereisten voor toepassing van cameratoezicht is dat het kenbaar is voor het publiek. Personen kunnen op het moment dat zij zich binnen de reikwijdte van een beveiligingscamera begeven derhalve rekening houden met het feit dat zij via de camera te zien zijn en dat gemaakte beelden eventueel worden opgeslagen. Het College bescherming persoonsgegevens houdt toezicht op het juiste gebruik van beveiligingscamera's. Voor de eigenaar van de beelden en andere belanghebbenden – degenen die tevens op de verstrekte beelden staan – bestaat de mogelijkheid om bij de rechtbank op grond van artikel 552a Sv beklag in te stellen tegen de vordering en (verdere) verwerking van de beelden.

De regeling ziet zowel op beelden van beveiligingscamera's op een voor het publiek toegankelijke plaats, als op een niet voor het publiek toegankelijke plaats. Ook beelden gemaakt door beveiligingscamera's die zijn geplaatst op in beginsel niet voor het publiek toegankelijke plaatsen kunnen immers relevant zijn voor het opsporingsonderzoek. Denk aan beelden van een insluiping die zijn gemaakt door een beveiligingscamera in de hal of binnentuin van een appartementencomplex. Het begrip 'vaste camera' is ontleend aan artikel 151c van de Gemeentewet en verduidelijkt dat de regeling in beginsel alleen ziet op camera's met een vaste positionering; dat het gaat om beveiligingscamera's wordt nader omschreven door de zinsnede 'voor de beveiliging van goederen, gebouwen of personen'. Deze zinsnede is afgeleid uit artikel 38 van het Vrijstellingsbesluit Wbp.

4. De notificatie van bijzondere opsporingsbevoegdheden

Met de Wet BOB, die op 1 februari 2000 van kracht is geworden (Stb 1999, 245), is voorzien in een wettelijke regeling van een aantal bijzondere opsporingsbevoegdheden. De inzet van deze bevoegdheden vindt plaats zonder dat degene, jegens wie een bevoegdheid wordt ingezet, daarvan kennis heeft. Er is voorzien in een schriftelijke mededelingsplicht achteraf, die is vastgelegd in artikel 126bb Sv. Deze mededelingsplicht maakt het voor de betrokkene

mogelijk om zich achteraf over de toepassing van de bevoegdheid te beklagen. De mededelingsplicht is niet van toepassing als notificatie redelijkerwijs niet mogelijk is. Dit kan het geval zijn als het adres van de betrokkene niet bekend of te achterhalen is.

De notificatieplicht geldt jegens de betrokkene. Dit betreft de persoon ten aanzien van wie de bijzondere opsporingsbevoegdheid is ingezet, de gebruiker van telecommunicatie en de rechthebbende van een besloten plaats (art. 126bb, tweede lid, Sv). Indien de betrokkene de verdachte is, kan de mededeling achterwege blijven indien het proces-verbaal van de toepassing bij het procesdossier is gevoegd (art. 126bb, derde lid, Sv).

Bij het vormgeven van de notificatieplicht is bepaald dat een mededelingsplicht achteraf geldt, afhankelijk van de zwaarte van de bevoegdheid, de duur van het gebruik, het al of niet indringende en geheime karakter evenals de mate van privacyinbreuk bij de betrokkene. Destijds zijn enkele bijzondere opsporingsbevoegdheden uitgesloten van de notificatieplicht. Dit betreft de bevoegdheden tot het vorderen van de zogenaamde gebruikersgegevens (art. 126na/ua/zi), het vorderen van identificerende gegevens (art. 126nc/uc/zk) en, ingeval van terroristische misdrijven, het onderzoek aan voorwerpen (art. 126zq), aan vervoermiddelen (art. 126zr) en aan kleding (art. 126zs). Destijds is de uitzondering voor het opvragen van identificerende gegevens in artikel 126bb, vierde lid, Sv opgenomen aangezien het vorderen van deze gegevens slechts een beperkte inbreuk maakt op de persoonlijke levenssfeer, de toepassing van de bevoegdheden met verschillende waarborgen is omgeven en een notificatieplicht erg belastend zou zijn voor het opsporingsapparaat (Kamerstukken II 2001/02, 28 353, nr. 83b, blz. 8). Gekozen is voor een beperking van de notificatieplicht tot de meer ingrijpende opsporingsbevoegdheden.

De uitvoering van de notificatieplicht door het openbaar ministerie blijkt in de praktijk een buitengewoon zware administratieve belasting te vormen. Dit houdt verband met verschillende omstandigheden. In de eerste plaats is de inzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden, waarbij notificatie aan de orde is, sinds 2000 aanzienlijk toegenomen. Dit betreft in het bijzonder de bevoegdheden tot het vorderen van gegevens. Daar komt bij dat de regeling voor notificatie complex is en veel afwegingsmomenten kent. De notificatie vereist verschillende beoordelingen, in de eerste plaats wie de betrokkene is, in de tweede plaats of het belang van het onderzoek notificatie toelaat en in de derde plaats of de betrokkene gedagvaard wordt waardoor hij door middel van het strafdossier met de toepassing op de hoogte komt. Daarbij dient bij de toepassing van sommige bijzondere opsporingsbevoegdheden, zoals de bevoegdheid van het opnemen van telecommunicatie, iedere betrokkene afzonderlijk genotificeerd te worden. Ingeval er meerdere betrokkenen zijn, dan dienen deze afwegingen per betrokkene afzonderlijk te worden gemaakt. Dit leidt ertoe dat de toepassing van de notificatieplicht in de praktijk buitengewoon complex is.

In 2004 werd geconstateerd dat de notificatieplicht niet goed werd nageleefd (De Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden – evaluevaluatie, WODC 2004, nr. 222). Naar aanleiding van dit evaluatieonderzoek heeft het College van procureurs-generaal bij de hoofdofficieren van alle arrondissementsparketten, het functioneel parket en het landelijk parket erop aangedrongen om de uitoefening van de notificatieplicht consequent ter hand te nemen en daartoe, waar nodig, adequate voorzieningen te treffen. De maatregelen die zijn getroffen maken steeds scherper duidelijk welke administratieve belasting de uitvoering van de notificatieplicht met zich mee brengt.

Deze belasting vormt aanleiding tot een hernieuwde afweging met betrekking tot de invulling van de notificatieplicht. Hierbij wordt ervoor gekozen om het criterium van de ingrijpendheid van de bevoegdheid scherper af te bakenen. Voor de bevoegdheden die een zware inbreuk maken op de privacy van de betrokken burgers blijft de notificatieplicht onverkort gehandhaafd. Voor die bevoegdheden die een minder zware inbreuk maken op de privacy wordt de notificatieplicht afgeschaft.

In de Wet Bob zijn bijzondere opsporingsbevoegdheden opgenomen die een meer ondersteunend karakter dragen. Hiermee wordt bedoeld dat deze bevoegdheden worden gebruikt als hulpmiddel voor het inzetten van meer ingrijpende opsporingsbevoegdheden. Zo wordt de bevoegdheid van het scannen van telecommunicatie (art. 126nb/ub/zj Sv) gebruikt voor het achterhalen van een nummer van communicatie, ten behoeve van de uitoefening van de bevoegdheid van het opnemen van communicatie (art. 126m/t en 126zg Sv). De bevoegdheid van het ontsleutelen van gegevens (art. 126nh/uh/zp Sv) dient om te kunnen beoordelen of de gegevens in aanmerking komen voor een vordering tot verstrekking, op grond van artikel 126nd Sv. De bevoegdheid tot het bevriezen van gegevens (art. 126ni/ui/zja Sv) wordt gebruikt voor de veiligstelling van gegevens ten behoeve van een mogelijke vordering tot verstrekking, op grond van artikel 126nd Sv. Deze opsporingsbevoegdheden dragen een ondersteunend karakter en de uitoefening daarvan verschaft niet een min of meer volledig beeld van iemands privéleven. De betreffende bevoegdheden zien op bevoegdheden die het mogelijk maken op een later moment bepaalde (vaak digitale) gegevens te ontsleutelen of te verkrijgen. Deze gegevens worden middels toepassing van een andere bevoegdheid verkregen. Voor deze andere bevoegdheden wordt de notificatieplicht gehandhaafd. De hier genoemde, meer ondersteunende middelen maken op zichzelf geen, of slechts een zeer geringe, inbreuk op de privacy van burgers.

Een andere categorie van bijzondere opsporingsbevoegdheden betreft het vorderen van gegevens. Het betreft hier telkens de verkeersgegevens, niet de inhoud van de communicatie. Binnen deze categorie kan onderscheid worden gemaakt tussen het vorderen van telecommunicatiegegevens (art. 126n/u/zh en 126ng/ug/zo Sv) en het vorderen van andere gegevens (artikelen 126nd/ud/zl voor bestaande gegevens en artikelen 126ne/ue/zm Sv voor toekomstige gegevens). De bevoegdheden maken een relatief lichte inbreuk op de privacy en worden nagenoeg standaard in ieder regulier opsporingsonderzoek ingezet. Hoewel informatie betreffende de persoon kan worden verkregen, worden de gegevens door of bij derden beheerd. Bovendien weet de burger dat ook anderen dan hijzelf bij deze derden toegang tot de gegevens kunnen hebben. De bevoegdheden voor de officier van justitie en de opsporingsambtenaar op dit gebied zijn vastgelegd in het Wetboek van Strafvordering. De omvang van het aantal vorderingen is groot en de administratieve handelingen en belasting die daarmee gepaard gaan ook.

Voor het vorderen van gevoelige gegevens (artikelen 126nf/uf/zn Sv) wordt de notificatieplicht gehandhaafd. Het gaat hier om enkele bij de wet aangewezen categorieën van gegevens die juist bijzondere aspecten van het privéleven betreffen en daardoor een meer dan gemiddelde inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maken.

Voorts is er de bevoegdheden tot het betreden van een besloten plaats, niet zijnde een woning, door een opsporingsambtenaar om die plaats op te nemen, sporen veilig te stellen of een technisch hulpmiddel te plaatsen, teneinde de aanwezigheid of verplaatsing van een goed vast te kunnen stellen (artikelen 126k en 126r Sv). De inzet van deze bevoegdheid kan onderdeel vormen van de inzet van de bevoegdheid van de stelselmatige observatie (artikelen 126g,

tweede lid, 126l, tweede lid, 126o, tweede lid, 126s, tweede lid, en 126zd, derde lid, Sv). De bevoegdheid van het inkijken van een besloten plaats betreft het betreden van het zakelijke domein, niet het privé-domein van een burger. De inbreuk op de privacy die hiermee gemoeid is, blijft dus relatief beperkt. Daarom wordt voorgesteld de notificatieplicht voor de (zelfstandige) bevoegdheid van het betreden van een besloten plaats te laten vervallen.

Bij deze hernieuwde invulling van de notificatieplicht wordt de betrokkene dus alleen over de zwaarste bevoegdheden genotificeerd. Wanneer bij een betrokkene *meerdere* bevoegdheden worden ingezet, wordt de betrokkene wel over de zwaarste bevoegdheden genotificeerd (bijvoorbeeld over het opnemen van telecommunicatie) maar blijft notificatie met betrekking tot de lichte en ondersteunende bevoegdheden achterwege. Met deze aanpassing komt het besluitvormingsproces en de registratie ten behoeve van notificatie voor de minder ingrijpende bevoegdheden te vervallen, waarmee de belasting voor het opsporingsapparaat wordt beperkt.

De voorgestelde beperking van de notificatieplicht laat de bestaande waarborgen voor een zorgvuldige gegevensverwerking onverlet. De verwerking van politiegegevens, die zijn verkregen door middel van de inzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden, valt onder de reikwijdte van de Wet politiegegevens. Op grond van deze wet heeft de betrokkene het recht op toegang tot de over hem verwerkte gegevens. De verantwoordelijke deelt eenieder op diens schriftelijk verzoek binnen zes weken mede of, en zo ja welke, deze persoon betreffende politiegegevens verwerking ondergaan (art. 25, eerste lid, Wpg). Daarbij gelden weigeringsgronden, onder andere het belang van een goede uitvoering van de politietaak (art. 27, eerste lid, Wpg). Op de naleving van het bij of krachtens de wet bepaalde wordt toezicht uitgeoefend door het College bescherming persoonsgegevens.

5. Begeleiding gerechtsdeurwaarder door de hulpofficier van justitie

Tot slot bevat dit wetsvoorstel een aanpassing van artikel 444 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv). Dit artikel regelt het binnentreden in een woning met het oog op executoriaal beslag op roerende goederen en is voorts van overeenkomstige toepassing in geval van onder meer gedwongen ontruiming en conservatoir beslag op roerende zaken. De regeling is met waarborgen omkleed om te voorkomen dat willekeurig en lichtvaardig van de bevoegdheid gebruik wordt gemaakt. De gerechtsdeurwaarder moet in elk concreet geval beoordelen of het belang waarmee het binnentreden is gediend opweegt tegen het belang van het beschermen van het huisrecht. Daarnaast moet de wijze van uitoefening van de bevoegdheid tot binnentreden voldoen aan de eis van proportionaliteit. Deze voorwaarden zijn in artikel 444, eerste en tweede lid, Rv tot uitdrukking gebracht door de clause dat door de gerechtsdeurwaarder alleen binnentreden kan worden voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van de taak nodig is. Naast deze toetsing dient op grond van artikel 444, tweede lid, Rv een zelfde toetsing te worden verricht door de burgemeester dan wel door de hulpofficier van justitie, in wiens tegenwoordigheid, bij afwezigheid van toestemming van de bewoner om binnen te treden, de opening van de deuren en van het huisraad wordt gedaan.

In de praktijk betekent dit dat de burgemeester bij een beroep op artikel 444, tweede lid, Rv zich steeds laat vertegenwoordigen door de hulpofficier van justitie. Hulpofficieren van justitie hebben evenwel een breed takenpakket waardoor dit soort verzoeken van gerechtsdeurwaarders meestal worden geclusterd tot bijvoorbeeld een planning van dag(delen) met meerdere binnentredingen. Gerechtsdeurwaarders zijn echter bij het leggen

van beslag gebonden aan bij rechterlijk vonnis bepaalde termijnen. Dit levert zowel bij de gerechtsdeurwaarders als bij de politiekorpsen moeilijkheden op in termen van planning en inzet. In spoedgevallen kan aan beide zijden soms nauwelijks adequaat worden gehandeld. Verder is van belang dat bij verreweg de meeste ontruiming van openbare orde problematiek geen sprake is.

Tegen deze achtergrond wordt voorgesteld de mogelijkheid van vertegenwoordiging als bedoeld in artikel 444 Rv in die zin anders vorm te geven dat niet meer de hulpofficier van justitie uit naam van de burgemeester de (aanvullende) toetsende verantwoordelijkheid zal uitoefenen, maar in plaats van hem een daartoe door de burgemeester aangewezen ambtenaar. Als gezegd betreft het hier een extra waarborg met het oog op de bescherming van het huisrecht. De vaste koppeling aan de functie van hulpofficier van justitie is daarbij niet zonder meer vanzelfsprekend, temeer niet omdat enig strafvorderlijk aspect bij de te maken belangenafweging ontbreekt. De uitvoering van artikel 444 Rv kan dan ook heel goed binnen het ambtelijk apparaat van de gemeente worden belegd. Dit laat overigens onverlet dat altijd een beroep kan worden gedaan op de politie indien sprake is van escalatie of geweld. Een en ander vloeit reeds voort uit artikel 9 van de Algemene wet op het binnentreden. Meer flexibiliteit wordt derhalve nagestreefd in het belang van de taakuitoefening van de gerechtsdeurwaarders en de politie, terwijl de extra waarborg in het kader van de bescherming van het huisrecht gehandhaafd blijft.

6. De ontvangen adviezen

Een concept van dit wetsvoorstel is voorgelegd aan het openbaar ministerie, de Raad voor de rechtspraak, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, de Raad van Korpschefs, de Nederlandse Orde van Advocaten, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Koninklijke Beroepsorganisatie van gerechtsdeurwaarders, het Platform bijzondere opsporingsdiensten en het College Bescherming Persoonsgegevens. Waar deze adviezen aanleiding hebben gegeven tot wijziging van het wetsvoorstel en de memorie van toelichting, is dit aangegeven.

7. Gevolgen voor de administratieve lasten

Zoals hierboven reeds opgemerkt, is dit wetsvoorstel ingegeven door de behoefte om de administratieve lasten van de politie en andere overheidsorganen te verlichten, met het oog op de verbetering van de doelmatigheid van de bestrijding van ernstige criminaliteit. Voor wat betreft de verschillende onderdelen van dit wetsvoorstel kunnen de gevolgen als volgt worden geschetst:

Tappen op naam

Het aantal malen dat een bevel van de officier van justitie en een machtiging van de rechter-commissaris moeten worden aangevraagd, wordt met dit voorstel gereduceerd. Thans wordt voor elk nieuw nummer, waarvan bekend wordt dat het bij een persoon in gebruik is, een nieuw bevel en een nieuwe machtiging gevraagd. Hierbij wordt telkens het volledige aanvraagproces doorlopen. Dit kost de opsporingsambtenaar gemiddeld anderhalf uur per aanvraag. In de nieuwe situatie wordt niet langer voor elk nieuw nummer een nieuwe machtiging gevraagd. Als een nieuw nummer in gebruik is bij een persoon waarvoor reeds een machtiging tot het opnemen van telecommunicatie is afgegeven, heeft geen nieuwe machtiging te worden gevorderd. Op basis van gegevens over het aantal tapanvragen op

jaarbasis, en een inschatting van het aantal nummers dat gemiddeld bij één persoon in gebruik is, wordt de werklastreductie van dit voorstel bij de politie geschat op 14 tot 22 fte.

Het opvragen van camerabeelden

Het aantal stappen waarmee het vorderen van camerabeelden gepaard gaat, wordt met dit voorstel gereduceerd. De huidige procedure bestaat – kort samengevat – uit het achterhalen van de eigenaar of houder van de camerabeelden, het veiligstellen van de beelden, het opstellen van de vordering, het afstemmen van de vordering met – en het wachten op akkoord van – de officier van justitie, en het verstrekken van de vordering aan de eigenaar of houder van de beelden. In de voorgestelde procedure komt het afstemmen van de vordering met de officier van justitie geheel te vervallen. Hieruit volgt ook een beperking van de werklast voor de andere stappen.

De huidige procedure bedraagt voor de betrokken opsporingsambtenaar een gemiddelde – grotendeels administratieve – werklast van ruim een uur per vordering. Deze werklast gaat gepaard met een doorlooptijd van 1 à 2 dagen. De voorgestelde procedure vormt bijna een halvering van deze werklast. Daarnaast vervalt ook het grootste deel van de doorlooptijd. Op basis van een inschatting van het aantal malen dat de bevoegdheid tot het vorderen van camerabeelden wordt ingezet, betekent dit voorstel een vermindering van administratieve lasten voor de politie met 2,5 tot 4,6 fte op jaarbasis.

De notificatieplicht voor bijzondere opsporingsbevoegdheden

Het aantal malen dat het proces om te komen tot een notificatie moet worden doorlopen, wordt met dit voorstel gereduceerd. Het huidige notificatieproces bestaat globaal uit de volgende – grotendeels administratieve – stappen. Allereerst wordt per onderzoek een overzicht van de ingezette opsporingsbevoegdheden en betrokkenen gegenereerd. Vervolgens beoordeelt de officier van justitie welke betrokkene over welke bijzondere opsporingsbevoegdheden moet worden genotificeerd, en wanneer. Een administratief medewerker doorzoekt het dossier om de exacte toepassing van de bijzondere opsporingsbevoegdheid (aanvangsdatum, duur, etc.) in kaart te brengen. Een deel van de benodigde gegevens is hierbij digitaal op te vragen, voor andere gegevens wordt het fysieke dossier geraadpleegd. In sommige gevallen wordt de betrokken opsporingsambtenaar benaderd voor aanvullende informatie. Op basis van het gegenereerde overzicht worden vervolgens de notificatiebrieven opgemaakt en verstuurd.

De werklast per notificatie wordt ingeschat op een kwartier tot een half uur. Op basis van een inschatting van het aantal malen dat de verschillende bevoegdheden worden ingezet, wordt met de voorgestelde beperking van de notificatieplicht een werklastreductie van 7 tot 19 fte gerealiseerd bij het openbaar ministerie.

Begeleiding gerechtsdeurwaarder door de hulpofficier van justitie

De aanpassing van artikel 444 Rv houdt in dat de gerechtsdeurwaarder in elk geval niet langer meer door de politie wordt begeleid als sprake is van een lege woning (80% van de gevallen). Bij bewoonde woningen wordt de gerechtsdeurwaarder begeleid door een politiefunctionaris op basis van artikel 9 van de Algemene wet op het binnentreden (hulp van de sterke arm). Deze wetswijziging – de hulpofficier van justitie is niet meer belast met het vergezellen van de gerechtsdeurwaarder – levert naar schatting 60fte op.

Dit wetsvoorstel heeft geen gevolgen voor de administratieve lasten van burgers en bedrijven.

ARTIKELSGEWIJS DEEL

ARTIKEL I, onderdeel A (artikelen 126m en 126t)

Tweede lid, onderdeel c

Voorgesteld wordt de tekst van dit onderdeel te verhelderen zodat of het nummer van de gebruiker van de telecommunicatie, of de naam, dan wel beide in het bevel tot het opnemen van telecommunicatie wordt of worden vermeld. Hiermee wordt verhelderd dan het bevel van de officier van justitie tot het opnemen van telecommunicatie op naam kan worden gesteld. Het bevel is dan van toepassing op alle nummers die bij de individuele gebruiker in gebruik zijn.

Dit onderdeel is destijds aangepast door middel van een nota van wijziging bij de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden. De redactie van dit onderdeel heeft in de praktijk echter geleid tot onduidelijkheid over de noodzaak om in het bevel tot het opnemen van telecommunicatie een nummer te vermelden. Dit is hierboven reeds aan de orde gekomen. Daar komt bij dat de huidige tekst de mogelijkheid open laat om noch het nummer, noch de naam van de gebruiker van telecommunicatie in het bevel te vermelden. Dit is niet wenselijk. Daarom wordt voorgesteld de redactie van dit onderdeel te verhelderen.

De vermelding van een nummer in het bevel tot het opnemen van communicatie kan aan de orde zijn bij het aftappen van communicatie die door middel van een vaste telefoonaansluiting plaatsvindt. Dit kan eveneens aan de orde zijn bij het aftappen van telecommunicatie van een gebruiker van wie de identiteit (nog) niet bekend is. Het gebruik van de zogenaamde N.N.-tap blijft door deze wijziging onverkort mogelijk.

Niet uitgesloten is dat de officier van justitie in het bevel tot het opnemen van telecommunicatie naast de naam van de gebruiker ook een nummer vermeldt. Dan kan onduidelijkheid ontstaan over de vraag of het bevel van toepassing is op andere nummers van de gebruiker. Dit kan worden ondervangen door in het bevel te vermelden dat dit van toepassing is op het betreffende nummer, of de betreffende nummers, en daarnaast op de andere nummers waarvan de gebruiker gedurende de geldigheidsduur van het bevel gebruik maakt. Het bevel geldt dan voor alle nummers die gedurende de geldigheidsduur van het bevel bij de gebruiker in gebruik zijn.

Vijfde lid

Het bevel van de officier van justitie tot het opnemen van telecommunicatie wordt gegeven na een schriftelijke machtiging, op vordering van de officier van justitie te verlenen door de rechter-commissaris. Met de voorgestelde wijziging van dit lid wordt verhelderd dat, indien het bevel tot het opnemen van telecommunicatie op naam is gesteld, ook de machtiging van de rechter-commissaris voor alle nummers geldt die gedurende de geldigheidsduur van het bevel voor het opnemen van telecommunicatie bij de gebruiker in gebruik zijn. Datgene dat hierboven is opgemerkt voor de gevolgen van de vermelding van één of meerdere nummers in een bevel van de officier van justitie tot het opnemen van telecommunicatie in verband met administratieve lasten en de efficiency van de opsporing, geldt eveneens voor de machtiging van de rechter-commissaris.

ARTIKEL I, onderdeel C (artikel 126zg, tweede lid, onderdeel a)

Voor de toelichting op de voorgestelde aanpassing kan worden verwezen naar de toelichting op de artikelen 126m en 126t, tweede lid, onderdeel c.

ARTIKEL I, onderdeel D (artikel 126bb)

Tweede lid, onderdeel c

De voorgestelde schrapping van de notificatieplicht voor de toepassing van de zelfstandige bevoegdheid van het betreden van een besloten plaats, niet zijnde een woning, noodzaakt tot aanpassing van de redactie van dit onderdeel. Dit voorstel is hierboven, in het algemeen deel, nader toegelicht. De beperking betreft uitsluitend de zelfstandige bevoegdheid van het betreden van een besloten plaats. Wanneer deze bijzondere opsporingsbevoegdheid wordt uitgeoefend als onderdeel van een de bevoegdheid van de stelselmatige observatie (artikelen 126g, tweede lid, 126l, tweede lid, 126o, tweede lid, 126s, tweede lid en 126zd, derde lid, Sv) blijft de notificatieplicht voor die bevoegdheid gehandhaafd.

Vierde lid

De voorgestelde schrapping van de notificatieplicht betreft de volgende bevoegdheden: het scannen van telecommunicatie (art. 126nb/ub/zj Sv), het ontsleutelen van gegevens (art. 126nh/uh/zp Sv), het bevrozen van gegevens (art. 126ni/ui/zn Sv), het vorderen van telecommunicatiegegevens (art. 126n/u/zh en 126ng/ug/zo Sv), het vorderen van andere gegevens (artikelen 126nd/ud/zl Sv voor bestaande gegevens en artikelen 126ne/ue/zm Sv voor toekomstige gegevens), en het betreden van een besloten plaats, niet zijnde een woning, door een opsporingsambtenaar om die plaats op te nemen, sporen veilig te stellen of een technisch hulpmiddel te plaatsen, teneinde de aanwezigheid of verplaatsing van een goed vast te kunnen stellen (artikelen 126k, 126r, en 126zd, eerste lid, lid, onderdeel d, Sv). De noodzaak tot aanpassing van de notificatieplicht is hierboven, in het algemeen deel, nader toegelicht.

Voor het vorderen van gevoelige gegevens (artikelen 126nf/uf/zn Sv) wordt de notificatieplicht gehandhaafd. Het gaat hier om enkele bij de wet aangewezen categorieën van gegevens die juist bijzondere aspecten van het privéleven betreffen en daardoor een meer dan gemiddelde inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maken.

ARTIKEL II (artikel 444 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering)

Voor een toelichting op deze wijziging kan worden volstaan met verwijzing naar paragraaf 5 van het algemene gedeelte van deze memorie.

ARTIKEL III

In verband met de te verwachten lastenreductie is het de bedoeling dat deze wet zo spoedig mogelijk in werking treedt. Daarop ziet dit artikel.

De Minister van Veiligheid en Justitie,